

Ujjak

A család egyszerű életet élt. Átlagosak voltak, nyomorultak, és mindannyiuknak akadt néhány eltitkolt betegsége.

Mentek-mendégéltek a dolgok, amíg apa meg nem halt. Valójában nem is halt meg, de néha napokig nem kelt föl az ágyáról, csak ott feküdt, mozdulatlanul. A két testvér, Szanda és Szorbu, egy idő után nem bírták tovább, bekopogtak a szülők szobájába, és amikor nem érkezett válasz, kinyitották az ajtót. Apjuk ott feküdt a nagy franciaágyon, nyitott szemmel. Halottnak tűnt, de nem volt az. Előfordult, hogy a halottkém, máskor egy vödör hideg víz, néha egy üvöltés ébresztette föl. Szanda és Szorbu erre az időszakra később úgy emlékeztek vissza, mint amikor „apa már halott volt”.

Szóhasználat kérdése az egész. Mindenféle szóhasználat érthető, ha a dolgok mélyére tekintünk.

Szanda és Szorbu később elszakadtak a szülői háztól, és kettesben tengették a napjaikat. Úgy vélték, a közös konyha fenntartása logikus lépés ezekben a szűkös időkben. Kukoricafőzeléket és pirítóst ettek, néha hagymát, szardellapasztát, olcsó konzerveket. Eljártak napközben ide-oda, este gyakran együtt tévéztek. Aztán Szanda munkát talált magának, és amíg Szorbu otthon lebzsel, ő a városban dolgozott.

Valami lappangó feszültség azonban, mint a kígyó, megmérgezte a kapcsolatukat.

Mindkettőnek megvoltak a maga sérelmei. Sérelmek, amelyeket nem lehetett elmondani, vagy ha mégis, nem érkezhettek rá felelet. Puha, türelmes kínzómeszterekként tébláboltak egymás körül. Szanda a konyhában kavargatta a fazekat, Szorbu mögötte állt, és leste minden mozdulatát. Szóljon, hogy szempillák, körömdarabkák hullnak a vacsorájukba? Vonja kérdőre a másikat? Nem teheti, hiszen neki is sok van már a rovásán. Idegei pattanásig feszültek, izmai hol elernyedtek, hol a mozdíthatatlanságig görcsbe álltak.

Néha együtt zuhanyoztak.

Ki okozott több fájdalmat a másiknak? Ez a kérdés lebegett köztük, a két pária között. Nem hagyták egymást nyugton a bűntudatukkal és neheztelésükkel. Összefűzte őket az otthon elhagyásának közössége, az, hogy végre a saját lábukra akartak állni mindketten. Ha lehet, úgy remélték, akkor együtt.

– Úgy örülnék, ha meghalna apánk! – mondta Szorbu. – Úgy értem, végleg. Így is, úgy is mi örököljük azt a házat, minek halogatni az elkerülhetetlent?

– Hogy mondhatsz ilyet? – kérdezte Szanda, és undorodva elfordult.

Szorbu lehajtotta a fejét. Már megint túlfeszített egy húrt.

Aznap este nem zuhanyoztak együtt.

Másnap Szorbu arra ébredt, hogy egyedül van otthon. Ilyesmi korábban nem fordult elő. Mindig együtt keltek Szandával, aki aztán elkészítette neki a reggelit, és elköszönt tőle, mielőtt elindult dolgozni. De ma reggel üres volt a lakás. Szorbu

kitámolygott a hullámos műanyaglapokból összetákolt konyhába, és elcsócsált egy szelet kenyeret.

Nem igazán volt éhes.

Persze tudta, hogy Szanda munkába ment. Mindkettejükért dolgozik, pénzt keres. Igen, Szanda dolgozik! Miközben ő, Szorbu, itthon rohad, és kettejükéről morfondírozik. És, ne tagadjuk, a testvérét hibáztatja ezért-azért. Hogy az apjuk és az anyjuk mit tett velük, azért. Ő volt a fiatalabb, gyöngye volt, az öklét alig tudta fel-emelni, nemhogy megrázni. Bezzeg Szanda! Miért nem volt ott? Ha ott volt, miért úgy? Bárcsak ne lett volna ott... Hiába telt el annyi év, semmit sem számított. Vagy túl keveset számítottak ezek a dolgok. Szorbu bánkódott.

Ahogy ült a konyhában, és nézte a kenyérmorzsákat, eszébe jutott az a japán film. Komoly helyzetben a japánok, legalábbis a jakuzák, úgy kérnek egymástól bocsánatot, hogy levágják a kisujjukat, begöngyölik egy szalvétába, és a másik elé teszik az asztalra. Vezeklés-szusi, így gondolt rá Szorbu. Nem csekélység, de nem is akkora nagy ügy. Végül is bárhol le lehet vágni egy ilyen jelentéktelen ujjacskát. Erre alkalmas ez a konyhaasztal is! – gondolta. Erőltetett megoldás, de talán megéri. Haragudott Szandára, de tisztában volt azzal, hogy ő is haragszik rá. Ezeknek az ügyeknek határozott megoldással kell pontot tenni a végére. Mi tagadás, szeretett volna újra együtt zuhanyozni Szandával. Szerette volna, ha a másik megint készíti neki reggelit. Hétfvégénként ebédet és vacsorát is, kukoricafőzeléket és hasonlókat. Sokat jelentett volna, ha elköszön tőle, ha látja, és felébreszti, mielőtt elmegy a munkahelyére.

Az elmaradt kukoricafőzelék a beomlott pavilonokra emlékeztette. A beomlott pavilonok árnyékában korábban rossz dolgok történtek velük. Apa már nem volt ott, de az emléke ott járt köztük, akár egy kísértet. Juharfák, jácint, borongós ősz. Szél sodorta a leveleket körbe-körbe.

Még mindig kezében tartotta a kenyérvágó kést. Feltette tenyerét a deszkára, nézte az ereket, az egyre kihangsúlyozódó bütyköket, majd összeszedte minden erejét, és lesújtott. Balkezes volt, így aztán a jobb kisujjából metszett le másfél ujjpercnnyit. Arra számított, hogy rettenetesen fog fájni, de megkönnyebbülve vette tudomásul, hogy az érzés legfeljebb néhány kellemetlen szúnyogcsípéshez hasonlít. A vérzést is könnyen el tudta állítani a rögvest odaszorított konyharuhával. Semmi sem volt az egész. Igaz, elveszítette egy alig használt ujját, de jó eséllyel visszanyeri Szandát. Ebben bízott Szorbu, miközben tétova mozdulatokkal ellátta a sebét.

Aznap este Szanda későn ért haza. Sokat dolgozott, és egy munkatársa is elhívta teázni. Szanda vonakodva mondott neki igent, és még utána sem tudta, jól döntött-e. Beszélgettek, megitták a teájukat, aztán elbúcsúztak egymástól, és ő hazament.

Amikor belépett a konyhába, nem kapcsolta fel a villanyt. Elővett ezt-azt a tárolóból, hogy megvacsorázzon, mielőtt nyugovóra tér. Az esti találkájára gondolt, arra, hogy vajon mit jelenthet. Zavarban volt a történetek miatt, noha alig történt valami. Megrázta a fejét, leült az asztalhoz, és megpillantotta az összegöngyölt szalvétát. „Szorbu már megint nem pakolt el maga után” – gondolta. Tétován odanyúlt a kis göngyöleghez, de ahogy megmozdította, látta, hogy piroslik a széle.

Szanda kihajtogatta a kis csomagot, és meglátta benne az ujjpercet. Egy ideig mozdulatlan maradt, majd visszacsomagolta a kicsiny testrészt, elrakta a konyhaszekrény egyik fiókjába, majd befejezte az étkezést, és nyugovóra tért.

Reggel találkoztak egymással. Rég fordult ez elő, hiszen Szanda általában azelőtt elindult, hogy a testvére felébredt volna, ezúttal azonban sokáig aludt. Szorbu frissen ébredt, rejtegette a jobb kezét. Megitták a kávé, amit Szanda főzött, de nem szóltak egymáshoz. Szorbu várta, hogy Szanda mond valamit, de csak tette a dolgát, elővette a csészéket, kitöltötte az innivalót, rendezgette a dolgokat körülöttük. Szorbu biztos volt abban, hogy a testvére megértette az üzenetét. Szanda azonban szótlan maradt. Amikor elkészült, felállt, elhagyta a bádoglekást, és elindult a munkába.

Későn ért haza, ezúttal nem hívták el ismét, de sokáig tartott a műszak. Luiz, aki legutóbb a teázóba vitte, ezen a napon mintha került volna. Köszönt neki, ahogyan korábban mindig, de semmi jelét nem adta annak, hogy az előző este egymás társaságában töltötték el azt a fél órát. Szanda visszaköszönt neki, kissé elpirult, majd leült a helyére, és elvégezte az aznapi feladatait. Sőt, valamivel többet is dolgozott, mint a beosztása szerint szükség lett volna rá.

Amikor hazaért, ugyanúgy sötétség fogadta. Ezt már szokatlannak találta, elvégre Szorbu általában megvárta, amíg megjön. Szorbu azonban már aludt a közös hálószobában. Szanda megterített magának, majd hozzálátott a falatozáshoz. A homályban is észrevette, hogy ezúttal két szalvétagöngyöleg hevert előtte. Lenyelte a falatot, és lassú mozdulattal kihajtogatta a kis csomagokat. Egy gyűrűs- és egy középső ujj, ezúttal három-három ujjperc, szinte teljes hosszában. Még a vágás is szakszerűbbnek tűnt, mint az előző nap. Nézegette a két ujjat, kézbe vette és behajlította őket. Rugalmasak voltak.

Másnap reggel még korábban el kellett indulnia otthonról. Ha akarta volna, sem várhatja meg, amíg Szorbu felébred. Ismét hosszú nap várt rá. Luiz köszönt neki reggel, amikor beért, majd délután Szanda meglepetésére ismét elhívta teázni. Azt mondta, olyan jól sikerült az előző alkalom. Némi habozás után Szanda nemet mondott. Amikor Luiz megkérdezte, hogy miért, Szanda semmit sem tudott felelni. Visszatért a munkájához, és ugyanolyan későn ért haza, ahogy az előző nap.

Meg sem terített magának. Tudta, hogy mire készüljön. Leült a sötétben, és tapogatózó mozdulatokkal bebarangolta az asztalt. Ismét gondosan begöngyölt ujjak várták. Szorbuval ezúttal sem találkozott. Amikor belépett a hálószobába, a másik egyenletes légzése elárulta, hogy már régóta álomba merült.

Tudta, hogy mit jelent a levágott ujj. Hogy miért kapja ezeket a jeleket a testvérétől.

Napokig, hetekig nem beszéltek egymással, csak néha találkoztak egy-egy percre reggelente, de Szanda nem hozta szóba az ujjakat, Szorbu pedig egyáltalán nem tűnt olyanak, mint aki bármit is mondani akarna. Csak nézett rá, egyre sápadtabban, majd leült, és elfogyasztotta az előkészített korpakekszet és kávé. Aztán Szanda elment dolgozni, került Luiz pillantását, remélte, hogy a másik észre sem veszi, és várta, hogy mielőbb hazaérhessen. De amikor hazaért, nyugtalanság fogta el, hiszen tudta, hogy Szorbu otthon van, az ágyban fekszik, és róla álmodik. És minden egyes alkalommal ismét ujjak várták az asztalon, szalvétába göngyölvé, ahogy a legelső alkalommal.

Mert először egy ujj volt, de utána kettő. Aztán néhány napig megint csak egy-egy ujj. Az ötödik napon, amikor Szorbu a bal keze csonkításába kezdett, komoly probléma állt elő, és ez a felszolgált ujjak állapotán is meglátszott. Mivel Szorbu balkezes volt, ezért a rosszabbik kezébe kellett volna vennie a kést, abba a kezébe, amellyel addigra már egyáltalán nem is tudott fogni. Ezért aztán kiötölte, hogy a kést beállítja a konyha és a hálószoba közötti küszöb megvetemedett fájába, hogy stabilan a helyén maradjon, és majd arra rádőlve lemetszi magáról az ujjakat.

Hetek teltek el, Szorbu otthon kísérletezett, néha sétált a házuk körül, a közeli utcákon, számolta a fákat. Szanda közben dolgozott, várta, hogy hazaérjen.

Szorbu terve jónak tűnt, kivitelezhető volt, de valahogy a valóságban mégis minden nehezkesebbnek bizonyult, mint ahogy elképzelte. A fájdalom még mindig elkerülte, a sebhelyek azonban zavarták. Fogni üggyel-bajjal még mindig tudott a két bekötözött kézlapátjával, de a puha pólyák újra és újra átvéreztek. Ilyenkor injekciókat kellett adnia magának, fertőtlenítővel kengette a sérült helyeket, és közben arra gondolt, hogy Szanda észre fogja venni erőfeszítéseit, és díjazni fogja érte. Hiszen nem lehet, hogy eddig ne vette volna észre, hogy ujjak várják az asztalon! Ujjak, a megbocsátás apró jelei. Gesztusok, amelyeket a másik felé tesz. Mint testvér a testvérenek. Lehet, hogy tolakodó volt a módszere, de úgy érezte, csak így érhet célhoz. Már régóta nem tudtak beszélgetni, se magukról, se Szanda munkájáról, se arról, hogy Szorbu egyébként mivel tölti a napjait, hogy az utcákon sétál, és a fákat számlálja. Nem beszéltek arról, ami elromlott köztük.

Szorbu számára még mindig ezek az ujjak tűntek a megfelelő üzenetnek. Minden másnap újránézte azt a japán filmet, valamikor délután, és elmosolyodott, amikor a végkifejlet során az egyik szereplő bűnbánatot gyakorolva levágta a kisujját. Micsoda könnyelműség! – gondolta Szorbu egy kis idő elteltével. Hiszen tudhatta volna, hogy egyetlen ujj nem elég.

Szanda napjainak egyhangúságát továbbra is Luiz közeledési kísérletei és az asztalon heverő ujjak tagolták. A sötétben kiterített, hideg ujjak. A napok hetekké, a hetek hónapokká dagadtak. Az ősztélbe fordult, és már a tél is a vége felé járt, mikor még mindig nem derült fény a konyhaasztalon heverő ujjak rejtélyére. Szanda persze nem felejtette el, hogy testvére neki üzen. Hogyan is feledkezhetett volna meg róla? Mégis, olyan üzenet volt ez, amire nem tudott, és nem is akart válaszolni, bármilyen sokszor is kellett szembesülnie vele. Egy ujj, két ujj, egy fél tenyér? Mit számít! Mit mondhatna erre ő, Szanda? Az ujjak mindig is használhatatlanok voltak, bárhol is jelentek meg.

Még a pillantások is ritkultak. Éjszaka teljesen elkerülték egymást, csak reggelente találkoztak olykor-olykor.

– Finom a kukoricafőzelék – mondta egyszer Szorbu, amikor a maradékot kanalazta a táljából.

Ekkor már hetek óta egyáltalán nem szóltak egymáshoz. Szanda nem válaszolt.

Megfordult, és megragadta a táskáját, hogy elinduljon. Már az ajtóban állt, amikor Szorbu utána szólt.

– Azt kívánom, hogy jó napod legyen.

Szanda ekkor megfordult. A testvére feltartotta mindkét kezét – két gennyedző, vérző csonk, rajta vastag kötések. Lükttetés. A levegőben terjengő ammónium.

Szorbu nem szólalt meg, dülöngélni kezdett a székében, csonkolt kezével belemászott az előtte lévő tálkába, falta a kukoricafőzelék alját.

– Dolgoznom kell, Szorbu – mondta Szanda, és kilépett az ajtón.

Szanda nem kereste a magyarázatot arra, hogy Szorbu hogyan képes elé fektetni immár hónapok óta újabb és újabb, láthatóan friss ujjperceket. Főzte a kávé és a kukoricafőzeléket, de beszélgetni többé már nem volt hajlandó. Igaz, ismerte be magának, már jó ideje keveset beszélgettek egymással. Mi változott? Szinte semmi.

Amikor beért a munkahelyére, Luiz megállította. Ezúttal határozottabb volt, mint amihez Szanda hozzászokott.

– Jó napot, Szanda.

– Jó napot.

– Látod a kezem?

És Luiz megmutatta a kezét. Két kézfej, alig feszül rajta a finom, alig megszáradt bőr. Hosszú ujjak, akár egy zongoristáé. Ápolt körömágy. Maga a tökély.

– Látod a kezem, Szanda?

– Igen, látom, Luiz.

És a másik csak nézte. Nem szólt hozzá többé. Szanda végigment a folyosón, amelynek végén saját irodája várta. Mielőtt belépett volna az ajtón, még visszafordult. Luiz még mindig ott állt, ahol az imént hagyta. Szinte megbabonázva nézte a saját kezét, majd felpillantott, figyelte Szandát, aztán visszafordult a kezéhez, és úgy nézte, mintha életében először fedezett volna fel egy olyan kincset, amelynek korábban a létezéséről sem tudott.

Szanda belépett az ajtón, és nekifogott a munkájának.

Aznap este semmi sem várta otthon. Üres volt az asztal, üres volt a háló és benne az ágy. Nem tudta, hogy mi történt. Lefeküdt aludni egyedül, másnap felkelt, és elment dolgozni. Nem találkozott Luizzal.

